

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.020.02.2016
P/16/098

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/098 – Przeciwdziałanie sprzedaży dopalaczy ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach ²
Kontroler	Wiesław Pietrzyk, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/153/2016 z dnia 31 sierpnia 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Komenda Miejska Policji w Gliwicach, 44-100 Gliwice, ul. Powstańców Warszawy 10 – 12 ³
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marek Bajcer, p.o. Komendanta Miejskiego Policji w Gliwicach ⁴ (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności⁵

Ocena ogólna

W okresie objętym kontrolą Komenda podejmowała działania w celu ograniczenia dostępności środków zastępczych, realizując je pośrednio w ramach działań związanych z wykrywaniem przestępczości narkotykowej. Zadania te uregulowano w dokumentacji organizacyjnej Komendy.

Komenda podejmowała działania własne oraz współpracowała z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Gliwicach⁶, na podstawie Porozumienia zawartego w dniu 26 października 2011 r. pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Szefem Służby Celnej, Komendantem Głównym Policji i Głównym Inspektorem Farmaceutycznym, o współpracy w zakresie przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych⁷. W efekcie tej współpracy doprowadzono do wydania decyzji o zaprzestaniu działalności gospodarczej dwóch sklepów na terenie Gliwic, w których rozprowadzano środki zastępcze.

Komenda prowadziła szeroko zakrojone działania profilaktyczne, uświadamiające zagrożenia wynikające z używania środków zastępczych.

¹ Okres objęty kontrolą od 27 listopada 2010 r. do końca I półrocza 2016 r. z uwzględnieniem okresu wcześniejszego oraz późniejszego, o ile miał wpływ na realizację zadań w badanym okresie.

² Zwana dalej „NIK”.

³ Nr regon 270208292-00106, gdzie nr 270208292 – to nr Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach a nr 00106 stanowił liczbę porządkową Komendzie Miejskiej Policji w Gliwicach, zwanej dalej „KMP”, lub „Komendą” - obszar działania KMP obejmował miasto na prawach powiatu Gliwice oraz powiat gliwicki.

⁴ Komendant Miejski Policji w Gliwicach, zwany dalej „Komendantem”, pełni obowiązki służbowe od dnia 5 lipca 2016 r. W okresie objętym kontrolą ww. obowiązki pełniło siedmiu Komendantów.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁶ Zwanym dalej „PPIS”.

⁷ Zwane dalej „Porozumieniem”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Ocena uregulowań i przyjętych rozwiązań organizacyjnych w obszarze ograniczenia dostępności środków zastępczych

Opis stanu faktycznego

- 1.1. W okresie objętym kontrolą zagadnienia dotyczące ograniczenia dostępności środków zastępczych⁸ uwzględniono w decyzjach Komendanta w sprawie szczegółowych zadań komórek organizacyjnych KMP z 6 maja 2011 r.⁹ i z 2 maja 2014 r.¹⁰, w których zadania ujawniania i ścigania sprawców przestępstw, posiadania, udzielania, handlu i produkcji narkotyków oraz innych substancji opisanych w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii¹¹ do 31 marca 2014 r. realizował Wydział do walki z przestępczością narkotykową, a od 1 kwietnia 2014 r. Zespół do walki z przestępczością narkotykową, Wydziału kryminalnego KMP¹².

Funkcjonariusze ww. komórek byli zobowiązani¹³ do prowadzenia rozpoznania w związku z posiadaniem, rozprowadzaniem, uprawą i wytwarzaniem środków narkotycznych i ich zamienników oraz nowymi formami i przejawami przestępczości narkotykowej. Komendant wyjaśnił, że zadania funkcjonariuszy odwołujące się do przestępczości narkotykowej obejmowały również zwalczanie przestępczości związanej ze środkami zastępczymi.

(dowód: akta kontroli str. 5-43, 44-67, 28, 42, 79-81, 82)

- 1.2. Funkcjonariusze Komendy nie uczestniczyli w szkoleniach dotyczących środków zastępczych, w tym obsługi sprzętu i urządzeń wykorzystywanych do realizacji zadań związanych z wykrywaniem środków zastępczych. Komendant wyjaśnił, że Komenda nie otrzymała informacji z KWP o organizacji takich szkoleń oraz, że *„W chwili obecnej nie ma urządzeń (testerów) do stwierdzenia czy zabezpieczona substancja jest środkiem zastępczym. W celu ustalenia czy zabezpieczony środek jest dopalaczem zlecane są badania laboratoryjne”*.

Natomiast wszyscy odpowiedzialni funkcjonariusze, wykonujący zadania związane z dopalaczami, uczestniczyli w kursach specjalistycznych w zakresie zwalczania przestępczości narkotykowej, a jeden z nich dodatkowo uczestniczył w kursie z zakresu neutralizacji miejsc nielegalnej produkcji narkotyków.

(dowód: akta kontroli str. 81-82, 83-88, 89-104)

Ocena cząstkowa

W dokumentacji organizacyjnej Komendy uregulowano zadania związane z ujawnianiem i ściganiem, posiadaniem, rozprowadzaniem i wytwarzaniem środków zastępczych, które to zagadnienie było pośrednio związane ze zwalczaniem przestępczości narkotykowej. Funkcjonariusze nie byli przeszkoleni w zakresie

⁸ Zwanych również „dopalaczami”.

⁹ Decyzja w sprawie szczegółowych zadań komórek organizacyjnych nr 41 z 18 maja 2010 r. (załącznik nr 2 szczegółowe zadania Wydziału do walki z przestępczością narkotykową KMP), nr 37 z 6 maja 2011 r. (załącznik nr 2 szczegółowe zadania Wydziału do walki z przestępczością narkotykową KMP) i nr 55 z 2 maja 2014 r. (załącznik nr 1 szczegółowe zadania Wydziału kryminalnego KMP – Zespół do walki z przestępczością narkotykową).

¹⁰ Regulamin organizacyjny Komendy z 11 stycznia 2010 r., ze zmianami z 21 marca 2011 r. i 1 kwietnia 2014 r.

¹¹ Dz. U. z 2016 r., poz. 224 ze zm., zwana dalej „ustawą PN”.

¹² Zwany dalej „WK”.

¹³ Według kart opisu stanowisk pracy.

środków zastępczych, jednakże wszyscy byli przeszkoleni w zakresie zwalczania przestępczości narkotykowej.

2. Ocena podejmowanych działań w celu ograniczenia dostępności środków zastępczych

Opis stanu faktycznego

- 2.1. W okresie od 27 listopada 2010 r. do końca I kwartału 2016 r. na terenie właściwości Komendy odnotowano ogółem 95 zgłoszeń dotyczących użycia, posiadania lub wprowadzania do obrotu środków zastępczych¹⁴, co stanowiło 19 % z 491 zgłoszeń dotyczących ogółem narkotyków i środków zastępczych¹⁵.

Policja interweniowała bez zbędnej zwłoki w przypadku wszystkich ww. zgłoszeń, w tym mających związek z wydarzeniami dotyczącymi środków zastępczych, zgodnie z postanowieniami § 5 ust. 1 pkt 1) zarządzenia 1173 Komendanta Głównego Policji z dnia 10 listopada 2004 r. w sprawie organizacji służby dyżurnej w jednostkach organizacyjnych Policji¹⁶.

W 11 przypadkach Komenda podjęła działania z własnej inicjatywy, a w 84 przypadkach zgłaszającymi były inne podmioty¹⁷. W 78 z tych przypadków, po przybyciu funkcjonariuszy na miejsce zdarzenia, nie potwierdzono związku interwencji z dopalaczami lub ww. nie zastali ewentualnych sprawców.

(dowód: akta kontroli str. 111-113)

Funkcjonariusze wydziałów Komendy odpowiedzialni za problematykę ograniczenia dostępności środków zastępczych zapoznali się z treścią Porozumienia, które wpłynęło do Komendy w dniu 29 grudnia 2011 r., dokumentując ten fakt.

(dowód: akta kontroli str. 105-110, 157, 161, 163)

- 2.2. W okresie objętym kontrolą KMP, na mocy postanowienia w przedmiocie dowodów rzeczowych, wydanego przez Prokuraturę Rejonową Gliwice-Zachód w Gliwicach¹⁸, przekazała PPIS w dniu 22 lipca 2015 r. środki zastępcze¹⁹ w celu przeprowadzenia przez PPIS postępowania w trybie art. 44c ust. 1 ustawy PN.

(dowód: akta kontroli str.165-168)

W trzynastu przypadkach Policja na polecenie prokuratury prowadziła postępowania wyjaśniające w sprawach narażenia człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, zakwalifikowanych jako czyny, o których mowa w art. 160 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny²⁰. I tak:

¹⁴ W okresie od 27 listopada do 31 grudnia 2010 r. – 3 zgłoszenia, w 2011 r. – 3, w 2012 r. – 2, w 2013 r. - 4, w 2014 r. - 9 w 2015 r. - 58 i w I półroczu 2016 r. 16 zgłoszeń.

¹⁵ W okresie od 27 listopada do 31 grudnia 2010 r. – 5 zgłoszeń, w 2011 r. – 16, w 2012 r. – 29, w 2013 r. - 60, w 2014 r. - 92 w 2015 r. - 167 i w I półroczu 2016 r. 122 interwencje.

¹⁶ Dz.Urz.KGP.2013.73 tj.

¹⁷ Zgłoszenia pochodziły ze szpitali, z Oddziału pomocy doraźnej, pogotowia ratunkowego, z Wojewódzkiego Centrum Powiadomiania Ratunkowego, Centrum ratownictwa z Gliwic oraz od osób fizycznych.

¹⁸ Postanowienie z dnia 16 marca 2015 r. sygn.. akt Ds. 44/15.

¹⁹ Susz rośliny koloru zielonego zawierający nowe substancje psychotropowe UR-144 oraz XLR11 z grupy syntetycznej kannabinoidów tzw. dopalacze.

²⁰ Dz. U. z 2016 r. poz. 1137., zwana dalej „ustawą kk”.

- Pięć spraw odnosiło się do zdarzeń z dnia 12 listopada 2015 r.²¹, z 26 listopada 2015 r.²², z 1 grudnia 2015 r.²³, z 12 stycznia 2016 r.²⁴, z 1 lutego 2016 r.²⁵, dotyczących sprzedaży lub oferowania substancji/środków zastępczych w rozumieniu ustawy PN. W przypadku trzech z tych spraw umorzono dochodzenia wobec niewykrycia sprawcy przestępstwa²⁶, a w jednym przypadku zapadł wyrok skazujący²⁷. W jednym przypadku Prokurator wnioskował o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy (do zakończenia czynności kontrolnych NIK sprawa była w toku).
- Osiem spraw odnosiło się do zdarzeń z dnia 28 grudnia 2015 r.²⁸, z 25 stycznia 2016 r.²⁹, z 26 stycznia 2016 r.³⁰, z 1 maja 2015 r.³¹, z 1 grudnia 2015 r.³², z 5 lutego 2016 r.³³ i z 16 maja 2016 r.³⁴, dotyczących bezpośredniego narażenia, utraty życia albo zdrowia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu poprzez udzielenie, udostępnienie, dostarczenie substancji lub środka zastępczego. We wszystkich sprawach dochodzenia zostały umorzone, w tym w sześciu sprawach wobec niewykrycia sprawcy przestępstwa, a w dwóch wobec braku informacji dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa³⁵.

(dowód: akta kontroli str. 68-78, 114-119a, 122-153, 154-156)

Policja nie prowadziła dochodzeń w trybie art. 165 ustawy kk, tj. w sprawach sprowadzania niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia wielu osób albo dla mienia w wielkich rozmiarach, gdyż w prowadzonych sprawach, wg informacji zawartych w KSIP, nie miały miejsca tego rodzaju przestępstwa.

(dowód: akta kontroli str. 120-121)

- 2.3. KMP nie posiadała na wyposażeniu sprzętu umożliwiającego szybką, wstępną identyfikację składu chemicznego ujawnionych środków zastępczych. Naczelnik WK wyjaśnił, że „KMP dysponuje sprzętem do

²¹ Nr identyfikacyjny (ID) Krajowego Systemu Informacji Policyjnej (KSIP) -ZIZ-76034831E- sprzedaż 0,5 g soli klefedronu (4-chlorometkatynon, 4-CMC - nie ujęta w załączniku do ustawy PN, jednak w opinii biegłych była substancją potocznie zwaną dopalaczem (środek zastępczy).

²² ZIZ-75139162G - sprzedawanie substancji suszu roślinnego zawierającego związki z grup syntetycznych kannabinoidów UR-144 i XLR-11- powszechnie określane, jako dopalacze.

²³ ZIZ- 76137676K -sprzedaż dopalacza, w postaci 144,5 g 4-chlorometkatynon.

²⁴ ZIZ – 76967470J - oferowanie dopalacza o nazwie klefedron.

²⁵ ZIZ – 76251303E - sprzedaż dopalacza 4-MCM.

²⁶ Art. 322 § 1 k.p.k.

²⁷ Oskarżona o pięć czynów zabronionych z czego cztery dotyczyły posiadania lub udzielenia substancji psychotropowej haszyszu i/lub amfetaminy a jeden sprzedaży nieznannej substancji o potocznej nazwie „Kryształ” będącej środkiem zastępczym o chemicznej nazwie 4-chlorometkatynon. W przypadku czynu związanego ze środkami zastępczymi oskarżona wyczerpała znamiona występku z art. 160 § 1 kk w związku z art. 12 kk i za to na mocy art. 160 § 1 kk skazana została na karę sześciu miesięcy pozbawienia wolności. Ostatecznie za wszystkie czyny Sąd wymierzył karę łączną jednego roku pozbawienia wolności w zawieszaniu na trzy lata, nawiązkę w wysokości 1 000 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjamej, przepadek na rzecz skarbu państwa dowodów rzeczowych oraz zasądził od oskarżonej łącznej kwoty 896 zł tytułem opłaty kosztów sądowych i wydatków poniesionych w toku postępowania.

²⁸ ZIZ-76207651N - udostępnienie substancji MDMB-CHEMICA – środka zastępczego.

²⁹ ZIZ-76712764U - udzielenie 0,09 g substancji N-etyloheksedron-HEXEN.

³⁰ ZIZ-76867192J - udzielenie 0,78 g anafropropyloaminopentiofenonu - substancja nieujęta w załączniku do ustawy PN, jednak w opinii biegłych jest tzw. „dopalaczem”.

³¹ ZIZ - 70731460N.- dostarczenie soli klefedronu tzw. „dopalacza”.

³² ZIZ - 76315817D - dostarczenie środka zastępczego o nazwie „kryształ”.

³³ ZIZ – 76541649C - udzielenie 1007,36 g krystalicznej substancji zawierającej związek Propyloaminopentiofenon (syn. A-PP) z grupy dopalaczy. Biuro ekspertów sądowych w Lublinie.

³⁴ ZIZ – 76297563T – udzielenie środka odurzającego o nieznanym składzie. Dochodzenie jest w toku.

³⁵ Nie zabezpieczono żadnych substancji, postępowaniem objęto osoby hospitalizowane w przypadku, których badania lekarskie wykazały zażywanie substancji.

szybkiego badania narkotyków jakim są testery³⁶”. Nie ma urzędzeń, ani testerów, które by jednoznacznie i szybko określiły skład chemiczny zabezpieczonych substancji. W przypadkach, w których będące w posiadaniu Policji urządzenia nic nie wykazywały lub wynik badania był wątpliwy, substancja była przekazywana do badań laboratoryjnych).

(dowód: akta kontroli str. 157)

- 2.4. W sprawie wykorzystywania posiadanych zasobów ds. walki z cyberprzestępczością pod kątem identyfikacji stron internetowych oferujących sprzedaż takich produktów Naczelnik WK wyjaśnił, że sprawami „W tym zakresie zajmuje się KWP, natomiast na bieżąco internet jest monitorowany w ramach pracy operacyjnej”.

(dowód: akta kontroli str. 158)

- 2.5. W ramach prowadzenia działań profilaktycznych o tematyce zwalczania środków zastępczych, Wydział Prewencji Komendy realizował następujące działania:

- w okresie od września 2010 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych funkcjonariusze Wydziału prewencji KMP organizowali prelekcje na temat problematyki ograniczenia popytu na dopalacze, w ramach kampanii „Wiem i przestrzegam”, przeznaczone dla pracowników szkół, rodziców, dzieci i młodzieży, mające na celu zapobieganie eksperymentowaniu i uzależnieniom od środków psychoaktywnych i innych podobnie działających substancji, zapobieganie ich rozpowszechnianiu, udzielaniu oraz odpowiedzialności wynikającej z naruszania ustawy PN (dla uczniów klas pierwszych szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych),
- w ramach ogólnopolskiej kampanii społecznej pn. „Dopalacze kradną życie”, w lipcu 2015 r. na stronie internetowej KMP umieszczono informacje mające za zadanie uświadomienie niebezpieczeństw związanych z używaniem tych środków (dla czytelników strony internetowej KMP),
- w dniach 15 i 16 października 2015 r., w ramach miejskiego programu profilaktycznego „Bezpieczne Gliwice”, w auli KMP odbyły się spektakle teatralne pn. „Lili, fejs i...kłopoty”, w których udział wzięło ok. 1 120 uczniów VI klas szkół podstawowych z terenu Gliwic. W trakcie ww. spektaklu poruszano sprawy związane z konsekwencjami zakupu nieznanymi środkami farmakologicznymi itp. poprzez internet i zapobieganie stosowania nieznanymi substancji (dla uczniów klas VI szkół podstawowych),
- w ramach innych działań Policji, w celu ograniczenia zjawiska zażywania dopalaczy, latach 2010-2013 na spotkaniach z rodzicami funkcjonariusze KMP wspólnie ze szkołami rozpowszechnili 5 000 szt. ulotek dla rodziców. Od 2014 r. w czasie spotkań z młodzieżą rozdano ok. 2 000 ulotek wskazujących jak można reagować na próby namawiania do zażycia środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji i gdzie szukać pomocy dla siebie i innych,
- w dniu 26 października 2015 r. KMP we współpracy z PPIS zorganizowała szkolenie dla pedagogów z terenu Gliwic na temat obowiązujących przepisów przy reagowaniu w przypadku ujawniania nieletniego będącego pod wpływem środków odurzających (dla pedagogów szkolnych z Gliwic i Zabrze) oraz

³⁶ M.in. testery do badania zawartości w substancji środków odurzających (marihuana, haszysz) lub substancji psychotropowych (amfetamina, kokaina, LSD, MDMA, 2, CB).

prezentacji programu profilaktycznego pn. „Smak życia, czyli debata o dopalaczach” (dla pedagogów szkolnych z Gliwic i Zabrze).

W ww. przedsięwzięciach współpracowano z Wydziałem Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Gliwicach, z KMP z Zabrze oraz z Regionalnym Ośrodkiem Metodyczno-Edukacyjnym „Metis” z Katowic. Według niepełnych danych liczbowych, uzyskanych z KMP, w okresie objętym kontrolą w około 251 ww. działaniach udział wzięło ok. 9000 osób.

(dowód: akta kontroli str. 169-199)

Ocena częściowa

Komenda reagowała na zgłoszenia mające związek ze środkami zastępczymi bez zbędnej zwłoki i prowadziła działania z własnej inicjatywy w tym zakresie. Prowadzone postępowania przygotowawcze były kończone wydaniem postanowień w odniesieniu do spraw, sprawców i zabezpieczonych dowodów. Działania profilaktyczne Policji, adresowane do uczniów, młodzieży, rodziców, pracowników szkół, nauczycieli w formie prelekcji i szkoleń uświadamiających zagrożenia związane z używaniem, udzielaniem, eksperymentowaniem ze środkami psychoaktywnymi i innymi podobnie działającymi oraz odpowiedzialnością wynikającą z tego typu działalności, obejmowały cały obszar podległy KMP.

3. Ocena współpracy z innymi podmiotami w przedmiocie ograniczania rynku środków zastępczych

Opis stanu faktycznego

3.1. W ramach realizacji Porozumienia, o którym mowa w pkt 2.1. niniejszego wystąpienia, w latach 2013-2016 (do 1 lipca) funkcjonariusze Komendy 76 razy³⁷ asystowali w działaniach PPIS, wykonywanych w trybie administracyjnym, ukierunkowanych na zwalczanie wprowadzania do obrotu środków zastępczych, poprzez kontrolę dwóch sklepów, przy czym w jednym z nich³⁸ Policja siedemdziesięciokrotnie asystowała pracownikom PPIS w czasie wykonywania przez nich czynności, a w drugim³⁹ sześciokrotnie.

Jak oświadczył funkcjonariusz WK asystujący pracownikom PPIS, organizowanie wspólnych kontroli i udzielanie asysty policyjnej odbywało się w zależności od posiadanych informacji, na wniosek PPIS lub Policji, po wcześniejszych telefonicznych uzgodnieniach, co do terminu i miejsca kontroli.

Przy wykonywaniu czynności asystowania w czasie wykonywania ww. działań policjanci zapewniali bezpieczeństwo i komfort pracy pracownikom PPIS, oraz, jak wyjaśnił funkcjonariusz WK biorący udział w asystowaniu pracownikom PPIS w czasie ich kontroli, podejmowano krótkotrwałą obserwację sklepu przy ul. Bankowej, w przypadku, gdy był on zamknięty. Według informacji z PPIS, funkcjonariusze w ramach asysty spisywali informacje dotyczące personaliów sprzedawców i zabraniali wejścia do sklepu potencjalnym klientom.

(dowód: akta kontroli str.198-221, 222-224)

³⁷ W 2013 r. – 1 raz, w 2014 r. – 2 razy, w 2015 r. – 70 razy i do 1 lipca 2016 r. 3 razy.

³⁸ Sklep prowadzony przez Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z Pabianic. W dniu 12 października 2015 r. uzyskano informację, że inna spółka prowadzi działalność w tym sklepie i ma ona siedzibę w Warszawie.

³⁹ Sklep prowadzony przez Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z Krakowa.

Z czynności wykonywanych podczas asyst przy kontroli PPIS od 13 lipca 2015 r.⁴⁰ funkcjonariusze sporządzili 66 notatek służbowych, a w pozostałych przypadkach⁴¹, jak wyjaśnili Naczelnik WK i funkcjonariusz WK asystujący w tych czynnościach, nie sporządzano notatek, w związku z faktem, że sklep był zamknięty i pracownicy PPIS odstępowali od przeprowadzenia kontroli.

Z notatek służbowych sporządzanych przez asystujących funkcjonariuszy wynikało, że w jednym ze sklepów, w okresie od 27 sierpnia do 5 października 2015 r., pracownicy PPIS 11 razy ujawnili i zabezpieczyli różnego rodzaju substancje mogące być środkami zastępczymi. W dniu 13 października 2015 r. pracownicy PPIS wręczyli personelowi decyzję⁴² nakazującą zaprzestanie działalności gospodarczej z rygorem natychmiastowej wykonalności. Sklep zamknięto i oplombowano. W przypadku drugiego sklepu, w okresie od 11 grudnia 2015 r. do 7 lipca 2016 r., PPIS dwukrotnie ujawnił i zabezpieczył substancje mogące być środkami zastępczymi. Ten sklep również po wręczeniu personelowi decyzji⁴³ o zaprzestaniu działalności gospodarczej został zamknięty i oplombowany.

Funkcjonariusze KMP nie asystowali w czasie transportu zabezpieczonych w trakcie kontroli przez PPIS ww. środków do miejsca ich składowania⁴⁴. Jak wyjaśnił funkcjonariusz WK biorący udział w asystach „*Nie było takiej potrzeby, pracownicy dysponowały swoim transportem i na pytanie czy udzielić im asysty odmawiały*”.

(dowód: akta kontroli str. 158-159, 163-164, 198-221)

W okresie objętym kontrolą KMP nie otrzymała od PPIS informacji o wynikach kontroli z udziałem asysty Policji, natomiast Komenda dysponowała takimi informacjami, tj. o ilości i nazewnictwie zabezpieczonych w czasie tych kontroli substancji, wynikającymi z notatek służbowych funkcjonariuszy asystujących w tych czynnościach.

(dowód: akta kontroli str.158-162, 222-224)

PPIS nie przekazał Policji środków odurzających/substancji psychotropowych. Natomiast w dniu 2 lipca 2013 r., w czasie wspólnych działań z PPIS w sklepie z upominkami Policja dokonała przeszukania, w wyniku którego zabezpieczyła 11 woreczków z substancjami mogącymi być dopalaczami⁴⁵. W tej sprawie KMP na zlecenie Prokuratora przeprowadziła dochodzenie w trybie art. 59 ust. 1 ustawy PN, tj. udzielania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej środków odurzających lub substancji psychotropowych o nieustalonej nazwie na szkodę nieustalonych osób. Dochodzenie w tej sprawie, na podstawie postanowienia Prokuratora, zostało umorzone, a dowody rzeczowe zniszczone.

(dowód: akta kontroli str.227-231b)

⁴⁰ KWP poinformowała komunikatem Komendę, że PPIS będzie systematycznie przy udziale asysty Policji dokonywał kontroli wytypowanych miejsc handlu dopalaczami. Z udzielonych asyst należało sporządzić notatkę, w szczególności ilości policjantów biorących w nich udział, wykonanych czynności oraz ilości i rodzaju zabezpieczonych substancji.

⁴¹ Według informacji z PPIS funkcjonariusze udzieliли 76 asyst w okresie od 13 lipca 2015 r. do 30 czerwca 2016 r.

⁴² Decyzja z 13 października 2015 r. nr NS/HP-432-813(2).2015/6305.

⁴³ Decyzja z 1 lipca 2016 r. nr NS/HP-432-501(2)/2016/4096.

⁴⁴ KMP nie udzielała również asysty podczas transportu zabezpieczonych przez PPIS substancji do miejsca ich przechowywania, które powinno według § 3 pkt 6 Porozumienia być wyznaczone w miarę posiadanych możliwości przez Komendanta Wojewódzkiego Policji. Według informacji uzyskanej od PPIS, Komendant Wojewódzki nie wyznaczył takiego miejsca.

⁴⁵ Zabezpieczono produkty o nazwach rozpalkę do pieca o kolorze różowym, rozpalkę do pieca o kolorze czerwonym oraz wiśniowy zapach.

KMP była w posiadaniu kopii decyzji nakazujących zaprzestanie prowadzenia działalności w dwóch sklepach zlokalizowanych w Gliwicach⁴⁶, wydanych przez PPIS w związku z uzasadnionym podejrzeniem zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzi. W efekcie ww. działań sklep zlokalizowany przy ul. Raciborskiej 1a zaprzestał działalności.

(dowód: akta kontroli str. 232-244)

Organy wskazane w Porozumieniu, z wyjątkiem współpracy z PPIS, co opisano w niniejszym wystąpieniu, nie zawiadamiły Policji o uzasadnionym podejrzeniu sprzedaży produktów lub substancji mogących mieć działanie odurzające lub psychotropowe, w tym oferowanych za pośrednictwem stron internetowych lub adresów poczty elektronicznej.

(dowód: akta kontroli str. 158)

- 3.2. Oprócz współpracy z PPIS, co opisano powyżej w niniejszym wystąpieniu, nie wymieniano się z innymi sygnatariuszami Porozumienia informacjami określonymi w § 5 ust. 1 pkt 2 i pkt 3 Porozumienia, tj. informacjami istotnymi dla skutecznego przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu środków zastępczych i nie organizowano wspólnych szkoleń, konferencji lub narad dotyczących przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu środków zastępczych.

(dowód: akta kontroli str.158)

- 3.3. W związku z poleceniem KWP, w dniu 3 września 2015 r. KMP ustaliła z przedstawicielem Izby Celnej w Katowicach możliwość udziału funkcjonariuszy KMP w działaniach Izby Celnej, w ramach akcji „Bezpieczna szkoła 2015”, której celem było m.in. ograniczenie dostępu młodzieży w wieku gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym do miejsc, w których rozprowadzane i sprzedawane były dopalacze. Według informacji z 3 września 2015 r., Izba Celna nie zaplanowała i w związku z tym nie zrealizowano takiej akcji na terenie podległości terytorialnej Komendy.

Poza ww. przypadkiem oraz współpracą z PPIS, co zostało opisane powyżej, nie współpracowano z innymi podmiotami w zakresie przeciwdziałania sprzedaży dopalaczy. Naczelnik WK wyjaśnił, że nie odmówiono nikomu współpracy w tym zakresie.

Współpracę z innymi podmiotami w zakresie działań profilaktycznych opisano powyżej w sekcji 2.5.

(dowód: akta kontroli str. 161-162, 225-226)

Ocena cząstkowa

Komenda współpracowała w PPIS w zakresie Porozumienia zawartego przez Komendanta Głównego Policji, zapewniając pracownikom tej instytucji bezpieczeństwo i komfort pracy w trakcie wykonywanych przez nich czynności kontrolnych. KMP pozyskiwała informacje o zabezpieczonych przez PPIS substancjach w trakcie kontroli dokonywanych z asystą Policji i dokumentowała je w formie notatek służbowych, sporządzanych przez asystujących Policjantów. Komenda z własnej inicjatywy nawiązała współpracę z Izbą Celną w Katowicach, jednak do dnia kontroli nie podjęto wspólnych działań w zakresie zwalczania środków zastępczych.

⁴⁶ Decyzja z 13 października 2015 r. nr NS/HP-432-813(2)/2015/6503 oraz decyzja z 1 lipca 2016 r. nr NS/HP-432-501(2)4096/2016 i decyzja z 17 sierpnia 2016 r. nr NS/HP-432-617(1)/518/2016.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach, jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁷, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Katowice, dnia 23 listopada 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Kontroler
Wiesław Pietrzyk
St. inspektor kontroli państwowej

.....

⁴⁷ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096